

Список використаних джерел:

1. Вебер М. Протестантська етика і дух капіталізму / М. Вебер. – К.: Основи, 1994. – 267 с.
2. Визнання віри євангельських християн-баптистів та практика християнського життя і служіння / Всеукраїнський Союз об'єднань євангельських християн-баптистів: Учбова Рада – К.: Християнське життя, 2000. – 48 с.
3. Макаров В. А. Трудовая этика протестантизма и современное предпринимательство в США: дис... канд. филос. наук: 09.00.14 – философия религии и религиоведение / Забайкальский государственный университет. – Чита, 2013. – 216 с. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.dissercat.com/content/trudovaya-etika-protestantizma-i-sovremennoe-predprinimatelstvo-v-ssha#ixzz5XmCtFOxb>
4. Протестанти в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://joshua-project.net/countries/UP>

Л.М. Мельник, канд. політ. наук, доц.
Білоцерківський національний аграрний університет, Біла Церква, Україна

СОЦІАЛЬНЕ СЛУЖІННЯ ЯК СКЛАДОВА ДІЯЛЬНОСТІ УПЦ КП

Так склалося історично, що саме християнські церкви певною мірою формують та формували суспільну свідомість українців. Однією з визначальних у історії України християнських конфесій є православ'я. Церква ніколи не стояла осторонь проблем суспільства, проте в силу історичних обставин за радянських часів не могла вповні здійснювати соціальне призначення.

Однак, зміни у релігійному житті наприкінці ХХ століття дали можливість християнським конфесіям відновити та розпочати практику широкого соціального служіння у новому кількісному та якісному вимірах. Підтвердженням активного звернення у бік соціального складника православ'я є ухвалення документів, які відображають соціальне вчення християнства, зокрема в УПЦ (КП) це – "Декларація ювілейного помісного собору Української Православної Церкви Київського Патріархату" [1].

Особливе значення в соціальній доктрині УПЦ КП є виокремлення напрямків соціального служіння УПЦ КП. Серед останніх – це збереження моральності, духовності і спокою у суспільстві; благодійницька і соціальна діяльність; патріотичне виховання дітей та молоді; підтримка армії та інших силових структур; збереження, відродження й розвиток історичної і культурної спадщини України; проблеми екології, робота зі профілактики правопорушень; духовна і матеріальна допомога особам, які перебувають у місцях позбавлення волі; індивідуальна допомога хворим; підтримка інституту сім'ї, материнства і дитинства; підтримка і захист державної стабільності.

Більше того, 8 липня 2014 року у Михайлівському соборі відбулась презентація відділу соціального служіння і благодійності УПЦ КП, новостворений відділ очолив священник Сергій Дмитрієв. Очільник відділу соціального служіння і благодійності УПЦ КП зазначив, що "робота відділу буде спрямована на підготовку священників з організації соціального служіння та підтримку соціальних ініціатив Церкви, у тому числі у створенні церковних соціальних закладів для забезпечення системної роботи" [2].

Роз'яснюючи громадськості мету і завдання функціонування соціальної роботи УПЦ КП С. Дмитрієв підкреслив: "Ми розуміли: потрібно створювати громадську

структуру, яка представлятиме інтереси людей на церковному майданчику. Ми розглядаємо церкву як мережу. Особливо у віддалених районах, на тому ж Донбасі, де немає лікарень, державних соціальних служб чи громадських організацій, але є наш священник. Церква може бути майданчиком для надання допомоги. але там мають бути професійні працівники. Саме так з'явилася потреба в тому, щоб священник став провідником між громадським сектором та державою" [3]. Однак, створена громадська організація, що діє під назвою "Eleos-Ukraine" та розташована на території Михайлівського монастиря, не заважаючи на тісну співпрацю із синодальним відділом соціального служіння і благодійності УПЦ КП не є релігійною організацією. Це платформа взаємодії неурядових організацій, релігійних громад, державного сектору, заснована на демократичних цінностях та поза будь-якими видами дискримінацій з метою вирішення соціальних проблем. Місією якої проголошено: "Наша спільнота небайдужих допомагає кожній людині гідно жити: духовно розвиватися, отримувати освіту та роботу, якісну медичну допомогу, їжу, житло; слідкує за дотриманням прав, надає психологічну підтримку. Ми слідкуємо за дотриманням прав людини й надаємо всебічну підтримку тим, хто її потребує" [4].

Таким чином, протягом останніх років у УПЦ КП здійснюється творення власної соціальної політики й організація професійної соціальної роботи. У наш час церковне соціальне служіння враховуючи вимоги часу повертається до своїх споконвічних традицій.

Список використаних джерел:

1. Ювілейний Помісний Собор Української Православної Церкви Київського Патріархату 9–10 січня 2001 р. Електронний ресурс. – Режим доступу: https://risu.org.ua/ua/index/resources/church_doc/uockp_doc/34099/
2. В УПЦ КП відкрили відділ соціального служіння і благодійності. Офіційний сайт інформаційного агентства УНІАН. Електронний ресурс. – Режим доступу: <https://religions.unian.ua/orthodoxy/937679-v-upts-kp-vidkrili-viddil-sotsialnogo-slujinnja-i-blagodijnosti.html>
3. Об'єднуючи людей, ми служимо іншим. Електронний ресурс. – Режим доступу: <https://gurt.org.ua/interviews/29964>
4. Офіційний сайт громадської організації Eleos-Ukraine. Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://eleos.com.ua/index.php/pro-eleos-ukraine/about-us>

С. І. Присухін, канд. філос. наук, доц.
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана, Київ, України

ПРОБЛЕМАТИКА СОЦІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ В НЕОТОМІЗМІ СВ. ІВАНА ПАВЛА II

В кінці ХХ ст. світова економіка ввійшла в стан кризи, першопричиною якої науковці називають подорожчання енергоносіїв (нафти і газу). Країни "третього світу" поряд із посткомуністичними країнами потребували значних капіталовкладень, нових фінансових і комер-

ційних структур, які б гарантували відповідний захист прав і свобод, справедливість в економічних відносинах з багатшими країнами і пропорційний розподіл світового фінансового прибутку.

З часу опублікування енцикліки Лева XIII "Rerum novarum" (1891 р.) центр уваги соціального вчення Католицької церкви перемістився з рівня "класового аналізу" (конфлікт між працею і капіталом) до рівня загально цивілізаційних проблем, характерних для соціально-економічного розвитку кінця XX – початку XXI ст. Прикладом слугує енцикліка Івана Павла II "Laborem exercens" (1982 р.), в якій було проаналізовано питання людської праці в контексті вдосконалення сфери соціально-економічного розвитку сучасної цивілізації, наголошуючи на тому, що саме людська праця є підставою вирішення більшості соціальних проблем сьогодення. Понтифік аргументував тим, що людська праця має особистісно-екзистенційний зміст; по-друге, в контексті соціального виміру праця стає передумовою здійснення принципу солідарності в розбудові нового, якісно прогресивного суспільства і нової цивілізації загалом; по-третє, людську працю необхідно сприймати тільки в контексті утвердження апробованих християнських цінностей як знак благословення і відкуплення.

На 20-ту річницю "Populorum progressio" (1967 р.), енцикліки Павла VI, присвяченої проблематиці соціально-економічного життя поряд із розвитком культурної і духовної його складової, Іван Павло II оприлюднив нову соціальну енцикліку "Sollicitudo rei socialis" (1987 р.), в якій запропонував власне бачення колізій суспільно-економічного розвитку сучасного світу і на цій основі проголосив основну мету цього розвитку – подолання суперечностей на користь окремо взятої людини і розбудову такого суспільного устрою, який би сприяв розвитку людини як особи у всіх можливостях її Богоподібної сутності. Водночас Іван Павло II детально проаналізував успіхи і прорахунки соціального розвитку сучасного світу і на цій основі виокремив ключові проблеми, від вирішення яких залежить його прогрес: по-перше, регресивні явища в сфері економіки, політики і культури країн "третього світу", по-друге, необхідний захист прав і свобод кожної окремо взятої людини.

Продовжуючи ідеї і підходи своїх попередників (наприклад, імператив Папи Пія XII "Мир – це плід справедливості"), Іван Павло II наголосив на значенні соціального миру як однієї з найважливіших передумов соціального прогресу, додаючи, що "мир – це плід солідарності". В основі солідарності лежить необхідність захисту людини як особи від надмірної влади, яка, відчужуючи себе від інтересів більшості людей, стає головною перешкодою прогресу людського співтовариства. На рівні міжособових відносин солідарність є інструментом захисту соціально-економічних інтересів людей, обділених соціальними благами і захищених в своїх правових гарантіях. Солідарність вимагає, щоб "сильні" несли відповідальність за слабких і повинні бути готовими поділитися з ними всім тим, що отримали від Бога. У такий спосіб, соціальний мир є продуктом солідарності, тому всі віруючі і люди доброї волі мають сприяти створенню культури солідарності.

В дні столітньої річниці першої соціальної енцикліки Іван Павло II оприлюднив чергову енцикліку "Centesimus annus" (1991 р.), публікація якої припала на початок розвалу СРСР і самоліквідації комуністичної ідеології. Головні положення енцикліки "Centesimus annus" дозволяють охопити проблематику соціального розвитку в трьох аспектах: перше, взяти до уваги досвід минулого, щоб перевідкрити багатства основних принципів організації соціального життя в Новітній історії; друге, проаналізувати сучасний світ через виокремлен-

ня нагальних завдань, які потребують негайного вирішення; третє, прогнозуючи майбутнє, надати конкретні практичні рекомендації, враховуючи фактор його невідомості і нелінійності. Такий триєдиний підхід, на думку Івана Павла II, не лише утверджує цінність соціального вчення Католицької церкви в аналізі соціального буття людини і суспільства, але й ролі і значення традицій Католицької церкви у розв'язанні найгостріших соціальних проблем сучасності.

Іван Павло II висноджував, що за останні сто років соціальне вчення Церкви за своєю суттю залишилось незмінним: Лев XIII виокремлював значення "дружби", Пій XII проголошував необхідність "соціальної любові", Павло VI говорив про "цивілізацію любові", але узагальнюючим принципом організації людського співжиття досьогодні залишається принцип розпізнання Бога в людині (в діях і вчинках кожної окремо взятої особи) і людини в Бозі, тож справедливою є теза про те, що прогресу соціального розвитку не можна досягнути без найвеличнішої ідеї християнської культури – солідарності.

В енцикліці "Centesimus annus" Іван Павло II виокремив роль і значення морально-етичного вчення Церкви в теоретичному осмисленні і практичному оволодінні соціально-економічними і соціально-політичними процесами сучасного світу. Водночас Святий Отець уважав, що необхідно поширювати соціально-етичне вчення Церкви шляхом виховання віруючих і людей доброї волі невід'ємно від євангельської місії Церкви ("нова євангелізація"). "Нова євангелізація" неможлива без урахування специфіки духовної культури націй і народностей, які свою внутрішню і зовнішню політику наповнюють християнськими цінностями. В соціальному управлінні Церква не бере безпосередньої участі, вона присутня в цьому процесі, лише надаючи свої рекомендації з використання соціально-етичних цінностей християнства.

Специфіка використання соціально-етичних цінностей обґрунтовується наступними твердженнями: по-перше, Католицька Церква пропонує всім християнським церквам та іншим монотеїстичним релігіям спільно захищати гідність кожної окремо взятої людини, створеної за образом і подобою до Бога, і, по-друге, використовувати потенціал релігії в збереженні соціального миру для "розбудови суспільства, гідного людини". Понтифік закликав віруючих і людей доброї волі безперестанно оберігати соціальний мир, здійснювати миротворчу діяльність, протидіяти всім формам існуючого насильства і насамперед війні. Збереження миру, захист прав і свобод кожної окремо взятої людини приведе, на думку Папи, до взаємопорозуміння, взаємопізнання і утвердження християнського сумління, дарованого Богом і для Бога.

Висновок: кожне покоління віруючих і людей доброї волі потребує нового прочитання соціальних енциклік Магістеріуму Католицької церкви, які містять відповіді на питання соціального розвитку сучасного світу. Адекватне розуміння проблем соціально-економічного, соціально-політичного, соціально-культурного розвитку детермінує діяльну мотивацію окремо взятої особи і суспільства загалом. Концепція соціального розвитку, запропонована папою Іваном Павлом II, слугує не тільки для теоретичного обґрунтування соціального буття людини в суспільстві, але й стає рекомендаційною основою для його зміни у бік прогресу, нового гуманізму і здійснення стратегічної мети людства – розбудови довгоочікуваної "цивілізації любові".